

3. Общая теория государства и права : академ. курс в 3-х томах : изд. 2-е, перераб. и доп. / отв. ред. М. Н. Марченко. Т. 2. – М. : ИКД “Зерцало-М”, 2002. – 528 с.
4. Пиголкин А. С. Систематизация законодательства / А. С. Пиголкин // Проблемы общей теории права и государства : учеб. для вузов / под. общ. ред. В. С. Нерсесянса. – М. : Изд-во НОРМА (Изд. группа НОРМА-ИНФРА-М), 2008. – С. 347-364.
5. Керимов Д. А. Культура и техника законотворчества / Д. А. Керимов. – М. : Юрид. лит., 1991. – 160 с.

ЩОДО ПРЕДМЕТА АГРАРНОГО ПРАВА

Савельєва О. М.

здобувач

кафедри земельного та аграрного права

Національного університету

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

м. Харків, Україна

Основними критеріями відмежування норм однієї галузі вітчизняного права від іншої традиційно прийнято вважати предмет та метод правового регулювання суспільних відносин. Під предметом правового регулювання зазвичай розуміють групу самостійних та якісно однорідних суспільних відносин, які можуть регулюватися правом і при цьому потребують такого регулювання. До того ж, стосовно потреби у правовому врегулюванні таких суспільних відносин, то вона пов'язана перш за все з перебуванням цих відносин у сфері правового регулювання, тобто у царині саме тих соціальних інтересів, які реалізуються за підтримкою права [1, с. 212-213].

Предмет правового регулювання аграрного права, не властивий іншим галузям права. Це аграрні відносини, що не можуть бути віднесені в сукупності до предметів інших самостійних галузей права України.

Дослідження передумов формування предмета правового регулювання сучасного аграрного права України сьогодні викликає все більший інтерес з боку науковців. Це пов'язано з тим, що динамічність та стрімкий розвиток аграрних суспільних відносин, які становлять предмет однієї галузі, їх інтенсифікація потребують своєчасного дослідження притаманної їй специфіки, процесу розвитку і розроблення на цій основі наукових пропозицій щодо їх правової регламентації. Це надаватиме можливість більш ґрунтовно дослідити особливості формування та розвитку галузі аграрного права України та всебічно обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення чинного аграрного законодавства.

Цікавою та слушною видається позиція Мураховської Т.С., яка виділяє наступні передумови формування галузі права: наявність повторюваних суспільних відносин, які здатні виступати об'єктом зовнішнього контролю (коло суспільних відносин повинно бути своєрідним, широким, однорідним, але багатогранним), соціальна необхідність комплексного регулювання цих відносин (такі суспільні відносини повинні зачіпати інтереси більшості суб'єктів права та бути актуальними у відповідних умовах суспільного життя, що забезпечує розвиток законодавства); наявність державного інтересу та державної підтримки цих відносин (або підтримки їх захисту); узагальнення та формування нормативів поведінки в суспільстві. Каталізатором формування галузі права можуть виступати суспільні або політичні перетворення в державі, різноманітні події та катаклізми. [2, с. 6]. Безсумнівно є факт великого суспільного значення аграрних відносин. Однак на різних етапах розвитку вітчизняної аграрної сфери на розвиток аграрних відносин, що формували предмет галузі, суттєвий вплив здійснювали різноманітні соціально-політичні фактори. Такі фактори могли за певних умов стимулювати формування аграрних відносин або ж навпаки заважали стабільності таких відносин.

Як відомо, останні два десятиліття в Україні триває аграрна реформа, спрямована на створення конкурентоздатного на міжнародному продовольчому ринку аграрного сектору економіки. Завдяки новому курсу аграрної політики нашої держави актуалізувалися проблеми правового врегулювання сучасних суспільних аграрних відносин, внаслідок чого має зростати роль аграрного права як найефективнішого регулятора аграрних відносин та гаранта прав вітчизняних аграрних товаровиробників [3, с. 10]. Таким чином аграрна політика держави фактично виступає віддзеркаленням державного інтересу та державної підтримки аграрної сфери.

Так, наприклад, відповідно до Закону України від 18 жовтня 2005 р. № 2982-IV «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» (ст. ст. 2, 3) основні засади державної аграрної політики поширюються на сільське та рибне господарство, харчову промисловість і переробку сільськогосподарської продукції, аграрну науку і освіту, соціальну сферу села, їх матеріально-технічне та фінансове забезпечення. Сучасна державна аграрна політика спрямована на досягнення таких стратегічних цілей: гарантування продовольчої безпеки держави; перетворення аграрного сектора на високоефективний, конкурентоспроможний на внутрішньому та зовнішньому ринках сектор економіки держави; збереження селянства як носія української ідентичності, культури і духовності нації; комплексний розвиток сільських територій та розв'язання соціальних проблем на селі.

Положення зазначеного Закону свідчать про запровадження на законодавчому рівні сучасних демократичних ринкових принципів розвитку аграрного сектору з врахуванням соціальної складової, що сприятиме зміцненню експортного потенціалу України та забезпеченню продовольчої безпеки держави. Внаслідок цього сучасні аграрні відносини набудуть сталого характеру, сприятимуть формуванню самостійної галузі аграрного права України та усунуть наявні в аграрно-правовій доктрині суперечки про місце аграрного права в національній правовій системі. Однак поряд з правовим закріпленням сучасного курсу розвитку аграрних відносин, на сьогодні не вистачає конкретних правових механізмів реалізації аграрної політики і багато аграрно-правових норм залишаються лише на папері, що гальмує розвиток аграрної сфери економіки держави.

Треба також відмітити, що в сучасний період перебудови аграрного сектору економіки України прийшов час переосмислити норми аграрного права з позицій положень норм міжнародного права, адже в розвинутих іноземних державах аграрне право та законодавство, в першу чергу формується як засіб забезпечення прав селян та працівників сфери сільського господарства у відповідності із загальноновизнаними принципами та нормами міжнародного права. Такий підхід значно розширить коло предмета правового регулювання аграрного права України та створить нові вектори розвитку галузі аграрного права.

Список використаних джерел:

1. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України О.В. Петришина. – Харків: Право, 2011. – 584 с.
2. Мураховська Т.Є. Формування нових галузей в системі права України / Т.Є. Мураховська: автореф. дис. канд. юрид. наук ... 12.00.01 / Харківський національний університет внутрішніх справ, 2011. – 19 с.
3. Єрмоленко В.М. Сучасні тенденції розвитку аграрного права / В.М. Єрмоленко // Аграрне право як галузь права, юридична наука і навчальна дисципліна: матер. Всеукр. кругл. стол. (м. Київ, 25 травня 2012 р.): зб. наук. пр. / за заг. ред. проф. В.М. Єрмоленка, В.І. Курила, В.І. Семчика. – К: НУБіП України, 2012. – 168 с.

ПРО УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Статівка А. М.

професор

кафедри земельного та аграрного права

Національного університету

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

м. Харків, Україна

Проведення аграрної та земельної реформи зумовило створення нових організаційно-правових форм, які функціонують у сфері сільського господарства. Важливе місце серед суб'єктів аграрного виробництва займають сільськогосподарські товариства з обмеженою відповідальністю (СТОВ). Діяльність останніх регулюється положеннями ЦК України, ГК України, Законом України від 19 вересня 1991 р. «Про господарські товариства» тощо.

Аналіз законодавства, яке регулює правове становище сільськогосподарського ТОВ дозволяє зробити висновок, що не створено належної правової бази, яка в повній мірі відображала б специфіку аграрних відносин. Тому відсутні положення про особливості правового